

Roma Inaweka Maono - Nambari Kumi

Mzozo wa Mwisho: Kitabu cha Yoeli, Kuanguka kwa New York, na Alama ya Roma katika Historia ya Uadventista

Jeff Pippenger
2024-08-26

Utata wa mwisho ninaotaka kuunganisha na hoja nyingine za kihistoria kuhusu ishara ya Roma ndani ya historia ya Waadventista ni ule unaohusu kitabu cha Yoeli. Utata huo ulitokea baada ya Septemba 11, 2001, na bila kuzingatia mazingira ya kipindi hicho, vipengele vichache vilivyo fiche vinaweza kabisa kukosa kutambuliwa. Ili kuweka mazingira hayo katika muktadha, kunahitaji kuzingatia historia ya Wamileraiti. Tarehe 11 Agosti, 1840, unabii wa wakati wa Ufunuo sura ya tisa, aya ya kumi na tano, ulitimia.

Na wale malaika wanne wakafunguliwa, waliokuwa wametayarishwa kwa saa moja, na siku moja, na mwezi mmoja, na mwaka mmoja, ili wauue theluthi ya wanadamu. Ufunuo 9:15.

Aya inatambua “saa, na siku, na mwezi, na mwaka,” kuwa sawa na miaka mia tatu tisini na moja na siku kumi na tano. Malaika wanne walikuwa wakiwakilisha wakati Uislamu ulipoinuka madarakani na kuleta vita dhidi ya Roma, kuanzia Julai 27, 1449. Nukta ya kuanzia ilibainishwa kwa kutumia mwisho wa unabii mwingine wa muda wa miaka mia moja na hamsini. Unabii wa kwanza wa muda wa miaka mia moja na hamsini uliwasilishwa katika historia ya ole wa kwanza, ambao pia ni tarumbeta ya tano ya Ufunuo sura ya tisa. Unabii wa miaka mia moja na hamsini ulipokamilika Julai 27, 1449, unabii wa muda tunaoutazama sasa ulianza, na baada ya miaka mia tatu tisini na moja na siku kumi na tano unabii huo ulihitimika Agosti 11, 1840.

William Miller alikuwa ameelewa kwamba nguvu zilizotajwa katika Ufunuo sura ya tisa zinawakilisha Uislamu, na kabla ya tarehe 11 Agosti 1840, Millerite mmoja aitwaye Josiah Litch alitoa utabiri uliotokana na unabii uliobainisha kwamba mwaka 1840, Ukuu wa Dola ya Uthmani ungekoma. Siku kumi kabla ya tarehe 11 Agosti 1840, Litch alifanyia marekebicho na kusasisha utabiri wake ili kubainisha si tu mwaka ambao unabii ungetimizwa, bali mwaka, mwezi na siku mahsusi. Dada White anatoa maoni kuhusu athari ya utabiri wa Litch kwa ulimwengu wa kidini wa Wamilerite wakati tukio hilo lilipotimia.

"Mnamo mwaka 1840 utimizaji mwingine wa ajabu wa unabii ulizua shauku kubwa kote. Miaka miwili kabla, Josiah Litch, mmoja wa wahubiri wanaoongoza waliokuwa wakihubiri ujio wa pili, alichapisha ufafanuzi wa Ufunuo 9, uliotabiri anguko la Dola ya Ottoman. Kulingana na mahesabu yake, mamlaka hii ilitarajiwa kupinduliwa . . . tarehe 11 Agosti, 1840, wakati ambapo nguvu ya Ottoman huko Constantinople ingetarajiwa kuvunjika. Na hili, ninaamini, litaonekana kuwa hivyo."

Kwa wakati hasa uliobainishwa, Uturuki, kupitia mabalozi wake, ilikubali ulinzi wa madola ya Ulaya yaliyoungana, na hivyo ikajiweka chini ya udhibiti wa mataifa ya Kikristo. Tukio hilo lilitimiza unabii kwa usahihi kabisa. Lilipojulikana, makutano mengi walishawishika kuhusu

usahihi wa kanuni za ufafanuzi wa unabii zilizokubaliwa na Miller na wenzake, na msukumo wa ajabu ulitolewa kwa harakati ya Adventi. Watu wa elimu na wa cheo waliungana na Miller, katika kuhubiri na pia katika kuchapisha maoni yake, na kuanzia 1840 hadi 1844 kazi hiyo ilienea haraka. Pambano Kuu, 334, 335.

Kwa miaka mingi, uidhinishaji wake wa tukio hili umeshambuliwa mara kwa mara kwa njia mbalimbali na Waadventista wa Sabato wa Walaodikia. Kama ilivyo kwa “mara saba” na “kile cha kila siku,” kuushambulia ukweli huu ni kukataa misingi kama inavyowakilishwa juu ya vibao viwili vitakatifu, na pia mamlaka ya Roho ya Unabii. Sababu ambayo Shetani amefanya kazi ili kuharibu imani katika historia hii ni ya vipengele vingi.

Utabiri wa Litch ulitumia "kanuni za tafsiri ya unabii zilizopitishwa na Miller." Miller alipewa ufahamu kuhusu kipengele cha wakati wa kinabii, na yeyote anayeshuku kwamba ujumbe wa Miller ulijikita katika wakati wa kinabii anahitaji tu kuangalia chati za waanzilishi za 1843 na 1850 ili kuthibitisha kwamba hili lilikuwa kweli. Kabla ya Agosti 11, 1840, wale waliopinga utabiri wa Miller kuhusu kurejea kwa Kristo walikuwa wakidai kwamba wakati wa kinabii usingeweza kutumiwa kuelewa ni lini Kristo atarudi. Mara nyingi walitumia kauli ya Biblia kuhusu kutokujua siku wala saa ili kupinga ujumbe na kazi yake.

Lakini kuhusu siku ile na saa ile hakuna ajuaye, wala hata malaika wa mbinguni, ila Baba yangu peke yake. Na kama ilivyokuwa katika siku za Noa, ndivyo kuja kwa Mwana wa Adamu kutakavyokuwa. Kwa maana kama ilivyokuwa katika siku zile kabla ya gharika, walikuwa wakila na kunywa, wakioa na kuolewa, hata siku ile Noa alipoingia katika safina, wala hawakujua hata gharika ilipokuja, ikawachukua wote; ndivyo kuja kwa Mwana wa Adamu kutakavyokuwa. Hapo wawili watakuwa shambani; mmoja atachukuliwa, na mwingine ataachwa. Mathayo 24:36-40.

Licha ya kifungu hiki, wafuasi wa Miller waliona ushahidi mwingi mno wa kibiblia uliouna mkono utabiri wao, wakaendelea na kutenda kwa mujibu wa kanuni iliyokuja kutambuliwa baadaye na Dada White.

‘Hakuna mtu ajuaye siku wala saa’ lilikuwa hoja iliyotumiwa mara nyingi zaidi na waliokataa imani ya ujio. Andiko ni: ‘Lakini juu ya siku ile na saa ile hakuna ajuaye, wala malaika wa mbinguni, ila Baba Yangu peke Yake.’ Mathayo 24:36. Ufafanuzi ulio wazi na unaopatana wa andiko hili ulitolewa na wale waliokuwa wakimtarajia Bwana, na matumizi mabaya yaliyofanywa nalo na wapinzani wao yalionyeshwa kwa uwazi. Maneno haya yalinenwa na Kristo katika mazungumzo yake ya kukumbukwa na wanafunzi Wake juu ya Mlima wa Mizeituni baada ya kuondoka hekaluni kwa mara ya mwisho. Wanafunzi waliuliza swali: ‘Ni ishara gani ya kuja Kwako, na ya mwisho wa dunia?’ Yesu aliwapa ishara, akasema: ‘Mtakapona haya yote, jueni ya kwamba yuko karibu, hata mlangoni.’ Aya 3, 33. Neno moja la Mwokozi lisifanywe kubatilisha jingine. Ingawa hakuna mtu ajuaye siku wala saa ya kuja Kwake, tumeagizwa na kutakiwa kujua wakati unapoikaribia. Tena tunafundishwa kwamba kupuuza onyo Lake, na kukataa au kubeza kujua kwamba ujio Wake umekaribia, kutakuwa na maangamizi kwetu kama ilivyokuwa kwa wale waliokuwa wakiishi siku za Nuhu kutojua kwamba gharika ilikuwa inakuja. Na mfano katika sura hiyohiyo, unaolinganishia mtumishi

mwaminifu na asiye mwaminifu, na kutoa hukumu ya yule aliyesema moyoni mwake, 'Bwana wangu anakawia kuja,' unaonyesha ni kwa mtazamo gani Kristo atawaangalia na kuwalipa wale anaowakuta wakikeshwa na wakifundisha juu ya kuja Kwake, na wale wanaoukataa. 'Kesheni basi,' asema Yeye. 'Heri yule mtumishi, ambaye bwana wake atakapokuja atamkuta akifanya hivyo.' Aya 42, 46. 'Basi, ikiwa hutakesha, nitakujia kama mwivi, wala hutajua saa nitakayokujia.' Ufunuo 3:3." Pambano Kuu, 370.

Wakati unabii wa Litch ulipotimia, wanaume "wenye elimu na hadhi" waliungana na Miller, katika kuhubiri na pia katika kuchapisha maoni yake, na kuanzia 1840 hadi 1844 kazi hiyo ilienea kwa kasi. Ujumbe wa Miller ulitiwa nguvu wakati kanuni zake za ufafanuzi wa kinabii zilipothibitishwa kuwa kanuni halali. Kufuatia kutimia kwa unabii wa wakati, si tu kwamba kanuni ya Miller ilithibitishwa, na wengi wakajiunga na harakati ya Wamilleri, bali jambo muhimu kiunabii vilevile ni kwamba kanuni ya msingi miongoni mwa kanuni za Miller ndilo lililothibitishwa. Aidha, ukweli kwamba uthibitisho huo ulifikiwa kwa kutumia unabii wa ole wa pili kati ya maole matatu, ambayo pia ni tarumbeta ya tano, ya sita na ya saba.

Kutiwa nguvu kwa ujumbe wa Miller kuligeuka kuwa mojawapo ya alama muhimu zaidi za njia za harakati ya matengenezo ya Wamillerite. Kuliwakilishwa kwa mfano na ubatizo wa Yesu. Kuliashiria kwamba mchakato wa mwisho wa kujaribiwa wa waliokuwa watu wa agano (Waprotestanti) ulikuwa umeanza. Kuligeuka kuwa lengo kuu la shambulio la Shetani dhidi ya harakati ya Wamillerite na ujumbe wake kwa ujumla.

"Swali lolote ambalo Shetani anaweza kuliambsha akilini ili kuleta shaka kuhusu historia kuu ya safari za kale za watu wa Mungu litampendeza yule mkuu wa kishetani na ni kosa mbele za Mungu. Habari za Bwana kuja upesi kwa nguvu na utukufu mkuu katika ulimwengu wetu ni kweli, na mnamo mwaka 1840 sauti nyingi ziliinuliwa kuitangaza." Manuscript Releases, juzuu ya 9, 134.

Tarehe 11 Septemba 2001, ole wa tatu uliwasili katika historia ya kinabii. Tukio hilo lilithibitisha kanuni kuu ya ufasiri wa unabii iliyokubaliwa na harakati ya malaika wa tatu iliyoanza mwaka 1989. Ukweli wa kwanza uliofunuliwa kwa mjumbe wa harakati hiyo ya marekebisho ulifunuliwa mwaka 1989, nao haukuwa aya sita za mwisho za Danieli 11. Ulikuwa ni ukweli kwamba harakati zote za marekebisho zinaenda sambamba na zinapaswa kuletwa pamoja, mstari juu ya mstari, ili kutambua sifa za harakati ya wale mia arobaini na nne elfu, ambayo ndiyo harakati ya malaika wa tatu. Uwasilishaji wangu wa kwanza wa hadharani niliowahi kutoa ulikuwa kwenye mkutano wa kambi mwaka 1994, au labda 1995. Uwasilishaji huo haukuhusu aya sita za mwisho za Danieli 11, bali ulihusu mistari ya marekebisho inayoenda sambamba.

Unabii wa Uislamu wa ole wa tatu ulipotimizwa tarehe 11 Septemba 2001, ulienda sambamba na tarehe 11 Agosti 1840. Mwaka 1840 unabii wa ole wa kwanza na wa pili ulithibitisha ujumbe wa Wamileraiti, na tarehe 11 Septemba 2001 unabii wa ole wa tatu ulithibitisha ujumbe wa Future for America. Utambuzi wa jambo hilo uliwaleta wengi katika harakati, ambapo hapo awali ilikuwa kimsingi ikimtegemea mtu mmoja pekee. Kisha ujumbe wa harakati hiyo na mjumbe wake ukawa chini ya mashambulizi, kama vile historia ya mwaka 1840 ilivyokuwa kiini cha mashambulizi ya kishetani katika miongo iliyofuata.

Waliojiunga na harakati ya Future for America walikubali kanuni za ufafanuzi wa kinabii zilizokusanywa na mjumbe wa historia hiyo. Mojawapo ya kanuni hizo, labda iliyo muhimu zaidi, ilikuwa na bado ni matumizi mara tatu ya unabii. Mjumbe alikuwa amekuja kuelewa kwamba baadhi ya kweli za kinabii zilionyeshwa katika matukio matatu mahususi ya utimilifu. Akiamini kwamba historia ya Wamileraiti ilirudiwa katika historia ya wale mia moja arobaini na nne elfu, ikaonekana kwamba Agosti 11, 1840 ilikuwa mfano wa Septemba 11, 2001, na kwamba mistari mingine takatifu ya mageuzi pia ilikuwa na alama hiyo hiyo ya njia.

Ushahidi wa kurudiwa kwa kila mstari wa mageuzi matakatifu katika mstari wa malaika wa tatu kisha ukafunuliwa na Simba wa kabila la Yuda. Ilionekana kwamba kama vile historia ya Wamillari ilivyotimiza mfano wa wanawali kumi kwa kila undani, vivyo hivyo historia ya Future for America pia ilitimiza huo.

"Mara nyingi naelekezwa katika mfano wa wanawali kumi, ambao watano walikuwa wenye busara, na watano wapumbavu. Mfano huu tayari umetimia na utatimika kwa kila herufi, maana unahusu kwa namna ya pekee wakati huu, na, kama vile ujumbe wa malaika wa tatu, umetimia na utaendelea kuwa ukweli wa sasa hadi mwisho wa wakati." Review and Herald, Agosti 19, 1890.

Ngurumo saba za Ufunuo 10 zilitambuliwa kuwa zinatambulisha uzoefu wa Wamileraiti kuanzia Agosti 11, 1840 hadi Oktoba 22, 1844, na pia historia inayoanzia Septemba 11, 2001 hadi sheria ya Jumapili inayokuja hivi karibuni.

"Nuru ya pekee aliyopewa Yohana, ambayo ilidhihirishwa katika zile ngurumo saba, ilikuwa ni ufafanuzi wa matukio ambayo yangetukia chini ya jumbe za malaika wa kwanza na wa pili...."

Baada ya hizi ngurumo saba kunena sauti zao, agizo linamjia Yohana kama ilivyokuwa kwa Danieli kuhusu kitabu kidogo: 'Tia muhuri mambo hayo ambayo ngurumo saba zilinena.' Haya yanahusu matukio ya wakati ujao ambayo yatafunuliwa kwa mpangilio wao. The Seventh-day Adventist Bible Commentary, juzuu 7, 971.

Ilitambuliwa kwamba Dada White alisema moja kwa moja kwamba harakati ya malaika wa tatu inaenda sambamba na harakati za malaika wa kwanza na wa pili.

Mungu ameweka ujumbe wa Ufunuo 14 mahali pake katika mfululizo wa unabii, na kazi yake haipaswi kukoma hadi mwisho wa historia ya dunia hii. Ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili bado ni kweli kwa wakati huu, na unapaswa kwenda sambamba na huu ufuatao. Malaika wa tatu hutangaza onyo lake kwa sauti kuu. 'Baada ya mambo haya,' akasema Yohana, 'nilimwona malaika mwingine akishuka kutoka mbinguni, akiwa na mamlaka kuu, na nchi ikaangaziwa kwa utukufu wake.' Katika mwangaza huu, nuru ya ujumbe wote watatu imeunganishwa. The 1888 Materials, 803, 804.

Harakati za malaika wa kwanza na wa pili zinaenda sambamba na harakati za malaika wa tatu. Unabii uliowezesha harakati za malaika wa kwanza na wa pili ulitiwa nguvu na utimilifu wa unabii wa wakati wa ole wa kwanza na wa pili, na kutiwa nguvu kwa harakati za malaika wa tatu

kulisababishwa na utimilifu wa unabii wa ole wa tatu.

Kama ilivyokuwa tarehe 11 Agosti 1840, wakati ujumbe wa Future for America ulithibitishwa, "wengi walishawishika kuhusu usahihi wa kanuni za ufafanuzi wa unabii zilizopitishwa na Future for America," na "msukumo wa ajabu ulitolewa kwa harakati ya Adventi." "Wanaume wa elimu na cheo waliungana" na Future for America, "katika kuhubiri na katika kuchapisha" ujumbe wa kinabii wa Future for America. Kanuni mahususi ya Future for America iliyothibitisha waziwazi tarehe 11 Septemba 2001 kuwa utimilifu wa unabii ilikuwa "matumizi mara tatu ya unabii."

Tunapokubali mtazamo wa msingi wa Uislamu kuhusu ole wa kwanza na wa pili, kama zinavyoonyeshwa kwenye chati mbili takatifu, pamoja na ushuhuda ulioandikwa wa wale waliofundisha ujumbe huo, tunatambua sifa mahususi za kinabii zinazohusishwa na ole wa kwanza, na ole wa pili. Biblia hufundisha mara kwa mara, kwa njia mbalimbali, kwamba ukweli unathibitishwa kwa ushuhuda wa wawili. Sifa za kinabii za ole wa kwanza, zikijumuishwa na sifa za kinabii za ole wa pili, huthibitisha sifa za kinabii za ole wa tatu. Matumizi ya mara tatu ya Uislamu ni mahususi sana katika kutambua kuwasili kwa ole wa tatu mnamo 11 Septemba 2001, kiasi kwamba haiwezekani kutoona, ijapokuwa wengi huchagua kufumba macho kwa ushahidi.

Matumizi mara tatu ya unabii yalithibitisha kwa uthabiti kwamba ole wa tatu uliwasili Septemba 11, 2001. Kisha ikaonekana kwamba kanuni hiyo ilikuwa imehusishwa moja kwa moja na ujumbe wa malaika wa pili, ambao, katika wakati wa Wamileraiti na pia wakati wa wale mia moja arobaini na nne elfu, ndio kipindi cha kumiminwa kwa Roho Mtakatifu. Historia zote mbili ni utimilifu wa mfano wa wanawali kumi, na katika mfano huo ujumbe wa Mwito wa Usiku wa Manane ndipo tofauti kati ya wenye hekima na wapumbavu inadhihirika, na ndipo ujumbe wa malaika wa pili unatiwa nguvu.

Karibu na mwisho wa ujumbe wa malaika wa pili, niliona nuru kuu kutoka mbinguni iking'aa juu ya watu wa Mungu. Miale ya nuru hii ilionekana angavu kama jua. Nikasikia sauti za malaika zikisema kwa sauti kuu, 'Tazama, Bwana-arusi anakuja; tokeni kumlaki!'

"Huu ulikuwa ule wito wa usiku wa manane, ambao ulipaswa kuupa nguvu ujumbe wa malaika wa pili. Malaika walitumwa kutoka mbinguni ili kuwaamsha watakatifu waliovunjika moyo na kuwatayarisha kwa kazi kuu iliyokuwa mbele yao. Watu wenye vipaji vikubwa zaidi hawakuwa wa kwanza kuupokea ujumbe huu. Malaika walitumwa kwa wale wanyenyekevu, waliojitoa, na kuwalazimisha kutoa mwito, 'Tazama, Bwana-arusi yuaja; tokeni mwende kumlaki!'" Maandishi ya Mapema, 238.

Katika historia ya malaika wa kwanza na wa pili, kumiminwa kwa Roho Mtakatifu hutimizwa kwa Kilio cha Usiku wa Manane kinapoungana na ujumbe wa malaika wa pili. Hili hurudiwa katika historia ya malaika wa tatu.

Malaika walitumwa kumsaidia yule malaika mwenye nguvu kutoka mbinguni, nami nikasikia sauti zilizokuwa kama zinasikika kila mahali, "Tokeni kwake, watu wangu, msije mkawa washirika wa dhambi zake, wala msipokee mapigo yake; kwa kuwa dhambi zake zimefika mpaka mbinguni, na Mungu amekumbuka maovu yake." Ujumbe huu ulionekana kuwa nyongeza ya ujumbe wa tatu, ukaungana nao, kama vile kilio cha usiku wa manane

kilivyojiunga na ujumbe wa malaika wa pili mwaka 1844. Utukufu wa Mungu ukakaa juu ya watakatifu wavumilivu, waliokuwa walingoja, nao bila woga wakatoa onyo la mwisho lenye uzito, wakitangaza kuanguka kwa Babeli, na wakiwaita watu wa Mungu watoke kwake; ili waepuke maangamizi yake ya kutisha. Zawadi za Kiroho, juzuu ya 1, 195.

Kuhusu matumizi mara tatu ya unabii, ujumbe wa malaika wa pili unawakilisha matumizi mara tatu ya unabii, kwani ujumbe katika historia yoyote kati ya hizo mbili ni kwamba Babeli imeanguka mara mbili.

Na malaika mwingine akafuata, akisema, Umeanguka, umeanguka Babeli, mji ule mkuu, kwa sababu ameyanyweshwa mataifa yote mvinyo wa ghadhabu ya uasherati wake. Ufunuo 14:8.

Malaika mwenye nguvu wa Ufunuo sura ya kumi alishuka wakati unabii wa ole wa kwanza na wa pili ulipotimia mnamo Agosti 11, 1840, na kwa kufanya hivyo tukio hilo liliashiria kushuka kwa malaika mwenye nguvu wa Ufunuo sura ya kumi na nane mnamo Septemba 11, 2001. Malaika huyo anayeng'aza dunia kwa utukufu Wake kisha akatoa tamko.

Akapaza sauti kwa nguvu, akisema, Babeli ile kuu imeanguka, imeanguka, na imekuwa makao ya mashetani, na kimbilio la kila roho mchafu, na zizi la kila ndege mchafu na mwenye kuchukiwa. Ufunuo 18:2.

Ujumbe wa malaika wa pili wa sura ya kumi na nne, na wa malaika mwenye nguvu wa sura ya kumi na nane, unatangaza kwamba Babeli imeanguka mara mbili, na unaitambua Babeli ya siku za mwisho. Unaitambua Babeli ya siku za mwisho, kwa kuwa maanguko yale mawili ya awali ya Babeli—wakati wa Nimrodi, na wakati wa Nebukadneza hadi Belshaza—yanaweka sifa za kinabii za anguko la kahaba wa Ufunuo kumi na saba, aliyeandikwa kwenye paji la uso wake, “Babeli Mkubwa.” Kutambua anguko hilo la Babeli katika siku za mwisho kunahitaji mashahidi wawili wa yale maanguko mawili ya awali ya Babeli, maana ujumbe wa siku za mwisho ni, Babeli imeanguka, imeanguka. Aliposhuka yule malaika mwenye nguvu wakati majengo makuu ya Jiji la New York yalipoangushwa kwa mguso wa Mungu, kwa tamko lake alibainisha kanuni ya matumizi mara tatu ya unabii. Matumizi hayo mara tatu ya unabii yaliyoithibitisha Septemba 11, 2001 kuwa utimilifu wa neno la kinabii la Mungu yalikuwa matumizi mara tatu ya ole tatu.

Katika utimilifu huo wengi walijiunga na harakati ya Future for America, na walishawishika kuhusu kanuni za tafsiri ya unabii zilizokuwa zikitumiwa na Future for America. Agosti 11, 1840 ilirudiwa, na kwa kufanya hivyo kurudiwa huko hakukuthibitisha kanuni kuu ya Miller, ambayo ni kwamba siku inawakilisha mwaka katika unabii wa Biblia, kwa maana kanuni kuu ya Future for America ilikuwa kwamba historia ya Wamilleriti ya ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili inarudiwa katika historia ya harakati ya malaika wa tatu.

Inaonekana dhahiri kwamba, ikiwa mwaka 1840 ulikuwa shabaha ya shambulio mahususi la Ukuu wake wa kishetani—kama Dada White anavyomtaja Shetani—basi historia ya Septemba 11, 2001 pia ingekuwa chini ya shambulio la aina ileile. Hivyo, tunakuta nadharia za njama zinazobainisha jukumu la wafuasi wa utandawazi, au Wajesuiti, au CIA, au familia ya Bush, au mchanganyiko fulani wa nguvu hizo. Nadharia hizo, ingawa zina vipengele fulani vya ukweli, zimelenga kupinga wazo kwamba ulikuwa ni mguso kutoka kwa Mungu uliobomoa majengo makubwa ya Jiji la New

York, hivyo kuashiria kuwasili kwa ole wa tatu katika historia ya harakati ya laki moja na arobaini na nne elfu.

"Sasa inasemekana kwamba nimetamka kuwa New York itafagiliwa na wimbi kubwa la bahari? Hili sijawahi kulisema. Nimesema, nilipokuwa nikiangalia majengo makubwa yanayojengwa huko, ghorofa juu ya ghorofa, 'Ni matukio ya kutisha kiasi gani yatakayotokea Bwana atakapoinuka kuutikisa dunia kwa kutisha sana! Ndipo maneno ya Ufunuo 18:1-3 yatatimia.' Sura nzima ya kumi na nane ya Ufunuo ni onyo la yale yanayokuja juu ya dunia. Lakini sina nuru mahususi kuhusu yatakayoupata New York, ila najua kwamba siku moja majengo makubwa yaliyoko huko yataangushwa kwa kugeuzwa na kupinduliwa na nguvu ya Mungu. Kwa nuru niliyopewa, najua kwamba uharibifu umo duniani. Neno moja kutoka kwa Bwana, mguso mmoja wa nguvu zake kuu, na majengo haya makubwa yataanguka. Matukio yatajitokeza, yenye kutisha kuliko tuwezavyo kufikiria." Review and Herald, Julai 5, 1906.

Nadharia za njama, ziwe hazina ukweli au zina sehemu ya ukweli, zote zinadhoofisha ukweli kwamba ilikuwa ni utendaji wa uongozi wa Mungu uliosababisha matukio ya tarehe hiyo. Nadharia hizo mbalimbali za njama ni shambulio la Shetani kutoka nje ya harakati dhidi ya ukweli, lakini pia alifanya kazi kuudhoofisha ukweli kutoka ndani ya harakati hiyo. Mojawapo ya mashambulio ya ndani ni kukataa kwamba Roma ndiyo inayolengwa katika kitabu cha Yoeli.

Tutaangazia mjadala huo katika makala inayofuata.

Neno la Bwana lililomjia Yoeli mwana wa Pethueli. Sikilizeni haya, enyi wazee, na tegezeni masikio, ninyi wote wakaaji wa nchi. Je, jambo hili limekuwapo katika siku zenu, au hata katika siku za baba zenu? Waambieni watoto wenu habari zake, na watoto wenu wawaambie watoto wao, na watoto wao waambie kizazi kingine. Kilichobaki baada ya parare kimekuliwa na nzige; na kilichobaki baada ya nzige kimekuliwa na mnyoo wa majani; na kilichobaki baada ya mnyoo wa majani kimekuliwa na kiwavi. Amkeni, enyi walevi, lieni; pigeni mayowe, ninyi wote wanywaji wa divai, kwa sababu ya divai mpya; maana imekatiliwa mbali kutoka kinywani mwenu. Kwa kuwa taifa limepanda juu ya nchi yangu, lenye nguvu, lisilohesabika; meno yake ni meno ya simba, tena lina meno ya shavuni ya simba mkubwa. Yoeli 1:1-6.